

Jozef Ernyey. Život a dielo

Dalibor Uhlár

Mgr. Dalibor Uhlár
Radio and Television of Slovakia (RTVS)
Mýtna 1. P. O. Box 55
817 55 Bratislava
Slovakia
e-mail: uhlar@rtvs.sk

Muzeológia a kultúrne dedičstvo, 2017, 5:2:155-167

Jozef Ernyey. Life and work

This paper deals with the life, family background, career and publishing of historian and museologist Jozef Ernyey. Its objective is to point out to ethnographical, historical and museal research areas he dedicated himself to. Jozef Ernyey's name is not quite unknown in Slovakia, however much more attention is paid to him in Hungary. Individual areas Ernyey devoted himself to like history, ethnography or botanic are predominantly associated with Slovak contemporary art. He did not write his works in Slovak, despite the fact that Slovak language was not foreign to him. He documented and collected ethnographic material in the field of „kuruc songs“ and folk dramatic plays of German population in Slovakia. His historic works dealt with multiple areas. History of pharmacy, history of castles, book culture and he reviewed Czech, Polish and Serbian authors and historians on pages of Hungarian periodicals. Jozef Ernyey's name is associated with Hungarian National Museum, The Museum of Natural Sciences in Budapest, where he lived through a substantial part of his creative life. After the World War I he remained loyal to „Hungarian scientific ideology“ what proved in his later publication activities, Despite this he never forgot his „Slovak – upland origin“.

Key words: Jozef Ernyey, pharmacist, historian, ethnographer, slavacist, botanist, museologist. Hungary, Slovakia

Zosumarizovať celý, prípadne len istý úsek života nevšedného lekárnik Jozefa Ernyeya, nie je jednoduché. Bol farmaceutom, historikom, etnografom, botanikom, numizmatikom, slavistom a tu hneď na úvod sa priam natíska pridať k jeho menu prívlastok „polyhistor“. Jeho život bol neodmysliteľne spätý so „starou uhorskou monarchiou“, ale aj s povojnovým usporiadaním nových vlastní oboch národov, avšak už na rozdielnych brehoch Dunaja. Napriek tomu, že prevažnú časť života prežil v Budapešti, vo svojich výskumných prácach nezabúdala na svoje „horniacke slovenské“ korene. Rodné prostredie hornej Nitry, príroda, vzdelanie, bádateľské aktivity a, samozrejme, jazyková znalosť, zohrali v jeho živote dôležité miesto. Hovoril po slovensky, nemecky, maďarsky, latinsky, rusky, rumunsky a srbsky. Kto bol, čím sa zoberal, o čom písal, a prečo by sme si jeho dielo mali viac všimnúť aj na Slovensku? Nepochybne je ťažko odpovedať na všetky otázky, pretože Jozefovi Ernyeyovi sa vedecká publicistika v slovenskom jazyku obsiahlejšie nevenovala.

O osobe Jozefa Ernyeya sa v slovenskej odbornej literatúre pre potreby poznania a bádania jeho životného diela v oblasti etnografie, histórie, múzejníctva, dejín farmácie a ďalších vedných disciplín objavujú často nejasné, neúplné, až zavádzajúce informácie. V *Biografickom lexikóne múzejníctva a zberateľstva na Slovensku*¹ z roku 2004 je síce správny rok Ernyeyovho narodenia,

¹ *Múzejníctvo a zberateľstvo na Slovensku. Biografický slovník. Zväzok I.* Bratislava : Slovenské národné múzeum a Zväz múzeí na Slovensku, 2004, s. 19.

ale nie mesiac a deň. Staršia maďarská literatúra, ako *Révaiho lexikón*² z roku 1912, uvádza ako dátum jeho narodenia 21. september 1874. Anton Bartúnek v monografii *Osobnosti slovenského lekárníctva*³ z roku 2001 správne uvádza rok, miesto i deň narodenia Jozefa Ernyeya. Eged Rudnay, súčasník Jozefa Ernyeya, vo svojom trojzväzkovom diele *Attila Trilogia*⁴ 1964 spomína rok jeho narodenia 1876. Dôkladnejšie sa výskumu osobnosti Jozefa Ernyeya venovali autori kolektívnej monografie vydané Maďarskou akadémiou vied pod vedením Lászlóa V. Molnára o jeho živote a diele, ktorá vznikla ako spoločný výsledok viacerých maďarských historických a kultúrnych inštitúcií s názvom *Ernyey József életműve*⁵ (*Celoživotné dielo Jozefa Ernyeyho*) z roku 2008.

Rodinné zázemie a študentské roky

O osobe Jozefa Ernyeya sa v slovenskej odbornej literatúre pre potreby poznania a bádania jeho životného diela v oblasti etnografie, histórie, múzejníctva, dejín farmácie a ďalších vedných disciplín objavujú často nejasné, neúplné, až zavádzajúce informácie. Jozef Ernyey sa narodil 21. septembra 1869 v Dvorníkoch (dnes súčasť obce Nitrica v okrese Prievidza). Jeho otec Jozef bol hlavným lesníkom a poľovníkom revíru v okolí Nitry – v Dražovciach.⁶ V historickej dokumentácii, respektíve v archívnej zbierke maďarského múzea *Semmelweis Orvostörténeti Múzeum* je uložená „modliaca kniha“ matky Jozefa Ernyeya – Johany, rodenej Ludvigovej, ktorá si na prvej strane zaznamenávala dni a roky narodenia svojich detí.⁷ V rodnej matrike vedenej v Horných Vestenicich, kam obec Nitrica patrila, je rovnaký záznam narodenia Jozefa Ernyeya ako v spomínanej modlitebnej knihe: narodený 21. september 1869 ako „*Josephus Joannes*“ v Nitrici – miestnej časti Zábava.⁸ Pokrstený bol o deň neskôr a jeho krstnými rodičmi boli Karol a Anna Ludvigovci.⁹ Jozef bol najstarším synom a mal dovedna deväť súrodencov.¹⁰ Rodina žila v „nitrickej hájovni“. Matka Johana Ludvigová pochádzala z učiteľskej rodiny. Pôvod rodu Ernyey sa datuje do začiatku 14. storočia. Rodina mala šľachtický pôvod. Na štíte ich rodinného erbu sa nachádza lev s korunou, ktorý drží meč a rovnaký motív je aj na helme. Erne – Ernei – Ernyey, tieto rôzne varianty ich mena v preklade znamenajú: „*rozumný, mierumilovný*“.¹¹

Základné vzdelanie získal v neďalekej obci Dolné Vestenice a ako desaťročný sa stal študentom piaristického gymnázia v Prievidzi. U piaristov absolvoval šesťročné štúdium

² *Révai nagy lexikona*. Budapest : Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság, 1911 – 1935, 20 + 1 kötet, s. 664.

³ BARTÚNEK, Anton. *Dejiny slovenského lekárníctva I*. Prešov : Polygraf Print, 2012, s. 398.

⁴ RUDNAY, Eged. *Attila Trilogia. Igazságok ferdítések Honfoglalás I*. Bruxelles, 1964, s. 3.

⁵ MOLNÁR, László V. et al.: *Ernyey József életműve*. Budapest : MTA, 2008, s. 368.

⁶ HEGEDŰS, Lajos. *Ernyey József*, Rkp., 32 s., v rukopise. s. 3-4. online <http://www.gyogyszeresztortenet.hu/wp-content/uploads/2013/08/Ernyey-J%C3%B3zsef.pdf> [prevzaté 17. 11. 2016].

⁷ *Semmelweis Orvostörténeti Múzeum Könyvtár és Levéltár* (ďalej SOMKL) *Történeti Dokumentáció* (ďalej TD) XI/2-E 87.1231.1

⁸ Miestna časť patriaca v súčasnosti k obci Nitrica v prievidzskom okrese.

⁹ Rodná matrika rímskokatolíckej cirkvi. Horné Vestenice 31. 1. 1843 – 28. 12. 1886. Online: <https://familysearch.org/ark:/61903/3:1:33S7-9BRB-PWK?i=79&wc=9PQS-2NL%3A107654301%2C112584601%2C154022501%2C950204301&cc=1554443> [prevzaté 17. 11. 2016].

¹⁰ V Múzeu dejín farmácie patriace k Semmelweisovmu múzeu, knižnici a archívu dejín medicíny sa v rukopise od L. Hegedúsa zachovala početná fotografická dokumentácia zo života Jozefa Ernyeya. Na rodinnej fotografii je Jozef Ernyey s rodičmi a všetkými súrodencami: Jankou, Karolom, Františkom, Annou, Hermínou, Vojtechom, Rudolfom, Matildou a Jánom. Pozri SOMKL, TD 519-76.

¹¹ SZLUHA, Márton. *Nyitra vármegye nemes családjai. I. kötet*. Budapest : Heraldika kiadó, 2003. s. 357.

v rokoch 1881 – 1887.¹² Začiatky svojej kariéry Ernyey opísal v článku publikovanom v roku 1937. V rodnom dome v Nitrici spoznal Jána Csippéka, farmaceuta z Topoľčian, ktorý tam vlastnil lekárňu.¹³ Práve Csippék nabádal Ernyeya, aby sa začal venovať dejinám farmácie.¹⁴ Kariéra a praktikantské začiatky Ernyeya v oblasti farmácie sa podľa starších prameňov a štúdie Jánosa Halmaiho začali v sedmohradskom Temešvári.¹⁵ V rokoch 1890 – 1891 pracoval v Lekárni svätej Trojice Mikuláša Királya v Hurbanove. V Kremnici bol v rokoch 1897 – 1900 spolumatiteľom a lekárnikom lekárne Ľudovíta Gazdika s názvom Lekárňu Ježiša Krista spasiteľa.¹⁶ V tom čase začal Jozef Ernyey publikovať prvé články a výskumy z oblasti dejín lekárnictva na území Slovenska.¹⁷

Maďarská akadémia vied vydala v roku 2014 kolektívne dielo *Ernyey József (1869 – 1945)*,¹⁸ v ktorom je spracovaná Ernyeyova bibliografia. Dielo zachytáva jeho publikované práce, autorské monografie i štúdie, ktoré ostali v rukopise. Podľa tejto vypracovanej bibliografie publikoval Jozef Ernyey prvý článok s názvom *O starej botanike* v roku 1896.¹⁹ Vďaka údajom a faktom z tohto roku môžeme predpokladať, že koncom 19. storočia sa Jozef Ernyey začal postupne prostredníctvom písaných článkov uplatňovať v bádateľskej oblasti, ktorú následne rozvíjal ďalej.

Farmaceut, publicista, zberateľ

O vedu, literatúru a históriu sa Jozef Ernyey zaujímal už od mladosti. V rokoch 1897 – 1908 písal pre farmaceutické časopisy *Gyógyszerészi Hetilapnák* (Farmaceutický týždenník) a *Gyógyszerészi Értesítőnek* (Farmaceutický vestník). Popritom prispieval do časopisov *Etnographia – Néprajzi Értesítő* (Etnografia – Etnografický vestník), *Századok* (Storočie) a bol aj vojenským spravodajcom počas 1. svetovej vojny v Belehrade. Tam utrpel zranenie ľavého členka, ktoré mu neskôr spôsobilo aj ďalšie zdravotné problémy.²⁰ Spomedzi veľkého množstva Ernyeyových spolupracovníkov, ktorí s ním prichádzali do vedeckého kontaktu a zmieňujú sa o jeho tvorbe, sú to predovšetkým Dr. János Baradlai a Elemér Bársony, autori rozsiahlej monografie o dejinách farmácie v Uhorsku a Maďarsku.²¹

Na konci 19. storočia si Jozef Ernyey okrem práce v spomínanej lekárni u Gazdika v Kremnici prispieval aj do farmaceutického časopisu. V roku 1899 v časopise *Gyógyszerészi*

¹² HEGEDŰS, ref. 6, s. 7.

¹³ Lekárnik, historik a spisovateľ Ján (János) Csippék pochádzal z Brezna, kde sa narodil v roku 1845 a zomrel v Budapešti v novembri 1916. Prevzaté z Maďarskej spoločnosti pre dejiny farmácie. Online: <http://www.gyogyszertortenet.hu/wp-content/uploads/2013/10/Csipp%C3%A9k-J%C3%A1nos.pdf> [prevzaté 17. 11. 2016]

¹⁴ ERNYEY, József. Jubileumi üdvözlék, emlékezések. In: *Gyógyszerészi Hetilap*, roč. 76, 1937, č. 1. s. 33.

¹⁵ HALMAI, János. Emlékezés Ernyey Józsefről. In: *Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője*, roč. 22, 1948, č. 3-4, s. 66.

¹⁶ MOLNÁR, ref. 5, s. 47. Lekárňu sa nachádzala na južnej strane hlavného námestia v Kremnici. V súčasnosti je to pamiatkový dom s popisným číslom 11/21. Lekárnici Gazdikovci vlastnili túto lekárňu do roku 1952. Budova so zachovaným mobiliárom je vo vlastníctve Národnej banky Slovenska. Bližšie BARTUNEK, ref. 2, s. 335.

¹⁷ SOMKI, TD 519-76.

¹⁸ HEGEDŰS, Lajos – GAZDA, István – PERJÁMOSI, Sándor. *Ernyey József (1869 – 1945) Bibliográfiája*. A Magyar Tudománytörténeti Intézet tudományos közleményei 11. Budapest, 2014, 46 s. Online: http://real.mtak.hu/16088/7/ernyey_jozsef_bibliografia_140924.pdf [prevzaté 20. 11. 2016].

¹⁹ O prvej publikovanej práci: ERNYEY, József. Egy régi botanika 1562-ből. I. – II. In: *Gyógyszerészi Hetilap*, 1896, č. 51, s. 802-805.

²⁰ HEGEDŰS, ref. 6, s. 7.

²¹ BARADLAI, János – BÁRSONY, Elemér. *A magyarországi gyógyszerészet története*. Budapest : Magyarországi Gyógyszerész Egyesület, 1930, s. 16.

Értesítőnek v číslech 25 až 27 uverejnil príspevok *Taxa Pharmaceutica Posoniensi 1745* (Bratislavská lekárnická taxa).²² Bez akýchkoľvek pochyb je zrejme, že svoje publicistické zručnosti vedel Jozef Ernyey popularizačne uplatniť aj v spomínaných maďarských periodikách.

Ernyey sa zaujímal aj o slovenské územie, keďže mu táto reč nebola cudzia. V Literárnom archíve Slovenskej národnej knižnice v Martine sa v zbierke literárnych rukopisov vo fonde Ľudovíta Vladimíra Riznera (1849 – 1913) zachoval list v slovenčine od Ernyeya, adresovaný Riznerovi z roku 1890. Z úvodných riadkov listu je zrejme, že Ernyey a Rizner viedli medzi sebou korešpondenciu už skôr. Ernyey sa v tomto liste ospravedlňuje za svoj pravopis s odôvodnením, že „*magyar pri vŕskej dobrej vôle sa ľaško priučí vašej reči*“. Ernyey, Riznerovi ďalej píše, že „*magyarske slovo tam bore malo platno*“, pretože tri roky sa snažil listami žiadať Andreja Kmet'a o príspevky k dejinám olejkárov (pravdepodobne písal Kmet'ovi v maďarčine). Riznera ďalej informuje aj o tom, že Maďarská prírodopisná spoločnosť plánuje vydať Bibliografiu botaniky, pričom Ernyey úprimne priznáva, že autori diela Sadler a Kanitz „*slavistiku zanedbalí*“. Preto ďalej píše: „*odhodlal som sa podľa mojej slabej sily niečo posbirať. S prostredníctvom Pána Bacháta*²³ *dostal som vlastnoručný elenchus od Holubyho,*²⁴ *prezrel som Maticu, Poblady sborník, časopis České Muzeum, Reussovu botaniku, rozpravy Krakovskej akademie.*“ V závere listu Ernyey ešte pripomína, že sa zaujíma o dejiny botaniky v slovenskom, českom či poľskom jazyku. A to z prozaického dôvodu, že menovaní autori neprejavili záujem o slovanské vedecké publikačné práce.²⁵

V čase ich korešpondencie sa Rizner už venoval zostavovaniu prác z oblasti bibliografie, etnografie, z časti jazykovedy a historickej topografie.²⁶ Aj vďaka tomuto zachovanému listu je jasné, že Jozefovi Ernyeyovi nebola slovenčina cudzia a zdá sa, že ani práca Ľudovíta Riznera. Ernyey však v tejto súvislosti prejavil i sympatie s kultúrnymi a národnými aktivitami slovenských osobností z prelomu 19. a 20. storočia v oblasti historických, prírodných či múzejno-zberateľských aktivít.

Popri „popularizátorskej novinárčine“ sa v roku 1890 začal Jozef Ernyey venovať aj múzejno-zberateľským aktivitám. V tom istom roku mal svoj podiel aj na založení prvého farmaceutického múzea. Maďarskí lekárnici Karlovszky, Nagy a Traxler na čele s Ernyeyom sa rozhodli, že založia v Budapešti lekárnické múzeum. Ich výzva na zber múzejných predmetov súvisiacich s dejinami farmácie mala úspech. Pri príležitosti osláv milénia v Uhorsku v roku 1896 predstavil lekárnik Nagy zbierku lekárenských nádob a prístrojov. Ernyey tiež zbieral takéto predmety. Dôkazom toho je aj jeho prednáška z roku 1928 s názvom *Stav farmaceutických múzeí*. Uvádza v nej, že zbieraním vzácných farmaceutických pamiatok slovom i písmom sa začal zaoberať v roku 1896. V tom čase sa Ernyeyovi nepodarilo zozbierať pamiatky domácej (uhorskej) farmaceutiky, pretože jeho prvá kolekcia uviazla v Kráľovskej maďarskej prírodovedeckej spoločnosti.²⁷

²² MOLNÁR, ref. 5, s. 68.

²³ Daniel Bachát (1840 – 1906), evanjelický kňaz slovenského evanjelického zboru v Budapešti.

²⁴ Jozef Ľudovít Holuby (1836 – 1923). Jeho listy sa zachovali v archíve Prírodovedného múzea v Budapešti vo fonde Jozefa Ernyeya.

²⁵ Literárny archív Slovenskej národnej knižnice v Martine (ďalej LA SNK), osobný fond Ľudovíta Vladimíra Riznera, signatúra M 89 E 16. Jozef Ernyey sa zoznámil s Ľ. V. Riznerom prostredníctvom Jozefa Škultétyho. Pozri SO-KOLÍK, Viliam. *Listy Ľudovíta Vladimíra Riznera Andrejovi Kmet'ovi*. Martin : Matica slovenská, 1970, s. 230.

²⁶ RUTKAYOVÁ, Katarína. Života a dielo Ľ. V. Riznera. In: GALANDOVÁ, Lena (zost.). *Zborník o Ľ. V. Riznerovi. Príspevky z konferencie o Ľ. V. Riznerovi z príležitosti 120. rokov jeho narodenia*. Martin : Matica slovenská, 1970, s. 14.

²⁷ ERNYEY, József. A gyógyszerészi múzeumok ügyei. In: *A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője*, roč. 4, 1928, č. 6. s. 362.

Maďarské múzeum dejín medicíny a farmaceutiky vzniklo v roku 1908 za pomoci študentov farmácie a samovzdelávacieho spolku.²⁸ Ernyey do svojej zberateľskej činnosti totiž zainteresoval aj univerzitnú mládež. On sám sa už v roku 1896 usiloval o založenie takejto inštitúcie. Cieľom múzea bolo zbierať predmety súvisiace s medicínou a farmáciou. Zbierka sa skladala hlavne z kamenných nádob, črepín, laboratórnych pomôcok, medicínskych prístrojov, starých listín či lekárenských predpisov.²⁹ Významným predmetom nadobudnutým v tom čase Ernyeyovou akvizíčnou aktivitou bola farmaceutická truhlica s olejkárskymi prípravkami. Získal ju ako dar od fyzika Loránda Eötvösa (1848 – 1919). V zbierke bola aj „zamatová truhlička s priechkami“, v ktorej sa nachádzali kvapkadlá, a okrem toho aj „Liebigovo laboratórium“ z roku 1850. Celkový počet nadobudnutých zbierkových predmetov predstavoval 1 500 kusov. Ernyeyova zberateľská aktivita pre múzeum bola po 1. svetovej vojne už naplno rozvinutá. Počas aukcie „Ernst Múzeu“ v Budapešti v roku 1922 predstavili zbierku lekárenských nádob Imreho Pekára (1838 – 1923), vynálezcu a rodáka z Rožňavy, ktorá obsahovala 400 kusov zbierkových predmetov. Vďaka šikovnosti Jozefa Ernyeya sa podarilo získať darom od kniežat’a Artúra Odeslachiho,³⁰ Luminárium a kalendár zo 16. storočia.³¹

Jozef Ernyey sa však otvorenia farmaceutického múzea v roku 1948 nedožil. V roku 1979 dostalo Semmelweisovo múzeum histórie medicíny vlastné priestory, kam bola premiestnená časť Ernyeyových zbierok a jeho knižnica histórie lekárnictva.³² Neskôr bola podľa neho pomenovaná aj farmaceutická knižnica v rámci Semmelweisovho múzea v podsekcii archívu knižnice (nachádza sa v Budapešti na Mátyás tér 3).³³

Múzejný pracovník

Vznik Maďarského národného múzea (*Magyar Nemzeti Múzeum*) v Budapešti siaha do 25. novembra 1802. Gróf Ferenc Széchényi sa vtedy rozhodol darovať svoje zbierky v prospech národa. Súčasťou múzea bola aj etnografická a prírodovedná sekcia, ako aj rozsiahla knižnica. Tieto tri spomínané oddelenia sa v roku 1949 odčlenili, a tak vznikli samostatné vzdelávacie a kultúrno-vedecké orgány: Etnografické múzeum, Prírodovedné múzeum a Krajinská Széchényiho knižnica v Budapešti.³⁴ Jozef Ernyey prichádza v roku 1902 pracovať do už storočného Maďarského národného múzea v Budapešti. Zo strany múzea ponúkli Jozefovi Ernyeyovi miesto azda preto, lebo poznali Ernyeyove vedomosti, popularizačné články, ale aj nadšenie pre múzejnú a zberateľskú aktivitu. Pracovať začal v oddelení pre etnografické zbierky. V spomínanom roku 1902 ho múzeum poverilo nákupom lekárenských nádob. Múzejnú zberateľskú činnosť ďalej rozvíjal v oblasti hornouhorských banských miest a v priateľskom vzťahu bol aj so správcom archívu v Banskej Bystrici Michalom Matunákom. V roku 1907

²⁸ MOLNÁR, ref. 5, s. 54.

²⁹ ERNYEY, ref. 27, s. 370.

³⁰ Artúr Odescalchi (1836 – 1935). Uhorský šľachtic talianskeho pôvodu. Narodil sa v Solčanoch okr. Topoľčany a zomrel v Kremnici. Istý čas žil v kaštieli v Skýcove. Zaujímal sa o históriu, zbieral pramene k uhorským dejinám. Spoločne s Jozefom Ernyeyom vydal prácu o rode Majthényi z Novák. MAŤOVČÍK, Augustín et al. *Slovenský biografický slovník. IV. zväzok M–Q*. Martin : Matica slovenská, 1990, s. 320. O živote Artúra Odescalchiho viac ŠTROF-FEK, Otto. Knieža Artúr Odescalchi a Kremnica. In: *Kremnický rumaj*, roč. 1, 2001, č. 1, s. 3-5.

³¹ HEGEDŰS, ref. 6, s. 18.

³² ANTALL, József et al. *Aus der Geschichte der Heilkunde. Museum, Bibliothek und Archiv für die Geschichte der Medizin „Ignác Semmelweis“*. Budapest : Medicina könyvkiadó, 1984, s.118.

³³ Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár – Ernyey József Gyógyszerésztörténeti Könyvtár.

³⁴ K dejinám Maďarského národného múzea a Széchényiho knižnici v anglickom jazyku online: <http://hnm.hu/en/history-of-the-museum> ďalej http://www.oszk.hu/en/history_of_the_library [prevzaté 20. 11. 2016]

ho zase múzeum poverilo výskumom ľudových divadelných hier v nemeckom a slovenskom jazyku. Od roku 1910 pôsobil v tejto inštitúcii už ako knihovník a archivár.³⁵

Pri výskume nemeckých ľudových hier, bol Jozef Ernyey aj v kontakte s Jozefom Škultétyom. Ten bol v roku 1908 zvolený za podpredsedu Muzeálnej slovenskej spoločnosti.³⁶ Ernyey sa na Škultétyho obrátil aj ako na redaktora vedeckého a kultúrno-spoločenského časopisu *Slovenské pohľady*. V roku 1908 sa Ernyey obrátil na Škultétyho v súvislosti s výskumom nemeckých, slovenských a maďarských divadelných hier. Píše, že „slovenská časť zbierky je slabá a prevažujú skôr maďarské hry“. Dodáva, že výskum realizoval v Tekovskej, Zvolenskej a Gemerskej župe. Ernyey preto žiadal Škultétyho o akékoľvek informácie.³⁷ Nevieme, či Škultéty na túto prosbu aj odpovedal, pretože v Ernyeyovej pozostalosti sa list nezachoval.

Ďalší, nedatovaný list, ktorý sa zachoval v osobnom fonde Jozefa Škultétyho, píše Ernyey Škultétymu, aby ho informoval o „publikovaných historických pesničkách z osmanských čias, respektíve kuruckých vojen“. ³⁸ Túto tému sa Ernyey tiež pokúsil spracovať. V roku 1904 sa Ernyey na stránkach maďarského etnografického časopisu *Etnographia* venoval *Kuruckým piesňam v slovenskom jazyku*. Svojou štúdiou, ako sám píše „chce upozorniť na historické piesne našich národností za účelom, aby sme pokračovali v zbieraní tam, kde Gyula Káldy (1838 – 1901)³⁹ a jeho predchodcovia skončili“. ⁴⁰ Zbieraní „slovenských hrdinských ľudových piesní“ v Uhorsku sa začiatkom 20. storočia nevenovali iba Maďari. Ernyey dodáva, že „zbieranie u Slovákov má svoju minulosť“. Uvádza, že prvá zbierka pochádza z roku 1678 a v roku sa 1789 dostala do rúk Mateja Holka (1757 – 1832), ⁴¹ evanjelického kňaza z Nižného Skálnika“. Ernyey ďalej píše, že „Holko sa venoval zbieraní, maďarských latinských a slovenských historických piesní, a že jeho rukopisy používali ďalší Slováci ako Bobuslav Tablic, či Ján Kollár v zbierke *Národné zpievanky*“.⁴²

V etnografickom oddelení Maďarského národného múzea uplatnil Jozef Ernyey svoje postupne nadobúdané muzeologické znalosti aj v oblasti botaniky s aproximáciou na etymológiu a základy gramatickej genézy. Na túto jazykovú etnomuzeologickú schopnosť poukazuje štúdia Antona Habovštiaka. V Krajinskej Széchényiho knižnici v Budapešti sa totiž nachádza pod značkou „*Quart. Sláv. 80*“ obsiahly rukopisný materiál slovenskej proveniencie s názvom *Szlovák szótári a adalékok. Szlovák, magyar, német és latin nyelven. Ernyey József jegyzetével XX sz., fol. 806*. Autorom tohto rukopisu bol Šimon Zólyomi, zvolenský rodák. Rukopis je bohatou zbierkou nárečových slov a ľudovej frazeológie. Rukopis obsahuje iba nárečové údaje rozmanitého charakteru, ktoré pravdepodobne mali byť podkladom pre koncipovanie nárečového slovníka. Jozef Ernyey pripojil k rukopisu niekoľko poznámok, ktoré čiastočne hovoria o autorovi a vzniku tohto slovníka. Ernyey okrem iného uvádza, že Zólyomi sa narodil v roku 1848 vo Zvolene a pochádzal z rodiny s nemeckými koreňmi. Jeho pôvodné meno bolo

³⁵ MOLNÁR, ref. 5, s. 57.

³⁶ KOCÁK, Michal. *Jozef Škultéty. Pri prameni pravdy*. Martin : Osveta, 1983, s. 126.

³⁷ LA SNK, osobný fond Jozefa Škultétyho, list číslo 1, sign. 49 G 19.

³⁸ LA SNK, osobný fond Jozefa Škultétyho, list číslo 4, sign. 49 G 19.

³⁹ Gyula Káldy bol maďarský divadelný režisér, hudobný spisovateľ a riaditeľ maďarskej kráľovskej opery. V maďarčine mu v roku 1893 vyšla zbierka historických piesní pod názvom *Régi magyar hazáj dalok és verbunkosok 1716 – 1809*.

⁴⁰ ERNYEY, József. Tót neylvű kuruc dalok. In: *Etnographia*, roč. 15, 1904, č. 5, s. 200.

⁴¹ Matej Holko zostavil prvú zbierku ľudových piesní. BOTÍK, Ján et al. *Encyklopédia ľudovej kultúry Slovenska I*. Bratislava : VEDA, 1995, s. 172.

⁴² ERNYEY, ref. 40, s. 202.

Šimon Ochtleitner, ktoré si v roku 1884 zmenil na Zólyomi. V súvislosti so zmenou priezviska Ernyey nezabudol podotknúť, že „Zólyomi sa vraj vždy cítil Slovákom“.⁴³

Dalšou Ernyeyovou akvizičnou prácou v Maďarskom národnom múzeu v Budapešti bolo v roku 1913 prevzatie šľachtického archívu rodiny Majthényi z Novák. Po vytvorení stredovekej zbierky uhorských listín v Maďarskom krajiniskom (dnes národnom) archíve v Budapešti (Magyar Nemzeti Levéltár) sa do nej dostali aj listiny z archívu tejto rodiny. V archíve sú uložené aj novoveké písomnosti k dejinám rodu Majthényiovcov. Do spomínaného archívu sa dostali v roku 1934, v čase, keď sa archívne oddelenie múzea zjednotilo s Maďarským národným archívom. Novoveké písomností patria do obdobia rokov 1527 – 1902 a tvoria 4,60 bežných metrov. Stredoveký archív Majthényiovcov z Novák obsahuje 192 jednotiek alebo listín. Spomínané stredoveké listiny časovo pochádzajú z rokov 1324 – 1526.⁴⁴ V roku 1913 sa postaral aj o trvalé uloženie získaných predmetov od kniežacej rodiny Odescalchiovcov zo Solčian v Maďarskom národnom múzeu.⁴⁵

Akvizičnú činnosť Ernyey nerealizoval len na slovenskom území v rámci Uhorska. V roku 1912 ho poverili preskúmaním a prípadnou kúpou národopisnej zbierky Františka Kretza v českom Uherskom Hradišti. Tvorili ju hornouhorské – slovenské zbierky, o ktoré v tom čase prejavovalo záujem aj pražské múzeum. Táto skutočnosť bola pre Maďarské národné múzeum v Budapešti znepokojujúca, pretože etnografické zbierky zo slovenského územia boli vtedy viac zastúpené v Prahe ako v Budapešti.⁴⁶ V Čechách sa Ernyey zaujímal aj o štúdium sochy sv. Juraja na Pražskom hrade. O tejto pamiatke chcel vydať knihu.⁴⁷ To sa však nepodarilo. Poznámky z výskumu ostali v rukopise a sú uložené v Széchényiho knižnici v Budapešti.⁴⁸

Od roku 1927 pracoval Jozef Ernyey v Maďarskom národnom múzeu, v numizmatickej zbierke a od roku 1929 bol poverený vedením numizmatického oddelenia. Jazykovú znalosť slovenčiny Ernyey uplatnil aj v Maďarskom rozhlase, kde od roku 1929 sám prednášal a viedol jazykový kurz slovenského a maďarského jazyka.⁴⁹ V máji 1929 si riaditeľ Maďarského rozhlasu Ernő Szöts u Jozefa Ernyeja dokonca objednal 15 rozhlasových relácií slovensko-maďarského vzdelávania v rozsahu 30 minút týždenne.⁵⁰ Poznámky, prípadne scenáre k reláciám sa doteraz v Ernyeyovej pozostalosti neobjavili.

Vzhľadom na Ernyeyovu prax v múzejnom prostredí a v neposlednom rade aj na jeho publikačné a múzejno-aktivizačné aktivity bol v roku 1934 poverený vedením Štátneho prírodovedného múzea v Budapešti. O rok neskôr sa stáva riadnym riaditeľom tejto inštitúcie. Do dôchodku odchádza v roku 1937 a za svoju muzeologickú prácu si odnáša významné ocenenie „stredný kríž maďarského rádu“. V roku 1940 bol zvolený za čestného člena Maďarskej etnografickej spoločnosti.⁵¹

Jozef Ernyey popri práci v múzeu prednášal i na univerzitách v Budapešti. V roku 1934 bol poverený, aby prednášal v prvom semestri školského roka 1934/1935 na Technickej

⁴³ HABOVŠTIÁK, Anton. Nárečové zápisy Šimona Zólyomiho. In: *Slovenská reč. Časopis pre výskum slovenského jazyka*, roč. 35, 1970, č. 5, s. 275.

⁴⁴ MAREK, Miloš. *Fontes Rerum Slovacarum III. Archivum Familiae Majtényi*. Kraków : Towarzystwo Slowaków w Polsce, 2013, s. 8-9.

⁴⁵ HEGEDŰS, ref. 6, s. 21.

⁴⁶ Slovenské sbírky národopisné a Maďari. In: *Národní politika*, roč. 30, 1912, č. 28, s. 3.

⁴⁷ ZÍBRT, Č. Socha sv. Jíří na Hradě pražském. In: *Národní politika*, roč. 34, 1916, č. 35, s. 8.

⁴⁸ Országos Széchényi Könyvtár. O. Sz. K. Kézirattár 2141. Fol. Hung. Erneyei József: A prágai szt. György szobor.

⁴⁹ MOLNÁR, ref. 5, s. 63.

⁵⁰ SOMKL, TD XI/1-C 87.20.1. Ernyey József iratai 1934 – 1943. 11. C doboz.

⁵¹ MOLNÁR, ref. 5, s. 59.

a ekonomickej univerzite palatína Jozefa (*József nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem*). Prednášať mal český jazyk a v češtine aj viesť trojhodinové jazykové cvičenia.⁵² Ďalej prednášal aj na Univerzite Petra Pázmánya v Budapešti dejiny farmácie. O tejto skutočnosti, ale i ďalších zaujímavých údajoch o životnej ceste Jozefa Ernyeya, písal jeho rovesník János Halmai roku 1948. Halmai uvádza, že v almanachoch Univerzity Petra Pázmánya z rokov 1936/1937 – 1938/1939 je uvedený: „*Jozef Ernyey, doktor filozofie, poverený prednášaním dejín farmácie, ďalej ako súkromný profesor na univerzite. V rozvrhu hodín na školský rok 1939-38 je uvedený: - Sidpensator. Vienn. Pharmacop. Austriaca v našej krajine – jedna hodina týždenne v Chemickom inštitúte analýzy a farmaceutiky.*“ Okrem univerzitných ročeniek si Jozef Ernyey v korešpondencii uvádzal aj titul „Dr. Phil“. Jeho akademický titul je však nejasný. Halmai sa domnieva, že diplom získal pravdepodobne na štúdiách vo Viedni alebo v Prahe.⁵³

Súkromný život

V predhovore svojej knihy *Attila Trilógia*, ktorú jej autor Egyed Rudnay⁵⁴ venoval aj pamiatke Jozefa Ernyeya, si na neho zaspomínal, aj ako jeho priateľ a krajan z hornej Nitry. V publikácii spomínal, že Jozef Ernyey písal úvahy pre medicínske časopisy, štúdie v oblasti etnografie, lingvistiky v slovenskom a nemeckom jazyku. Rudnay sa pri písaní a zbieraní materiálov k svojej publikácii často obracal o pomoc a radu na Ernyeya.⁵⁵

Jozefa Ernyeya polovicu života trápili rôzne choroby či telesné postihnutia. Nikdy sa neoženil. Bol uzavretou osobnosťou, takmer čudákom. Svojím odmeraným postojom vedel vystrašiť cudzích, ale voči osobám, ktoré mu boli blízke, bol dobrosrdečný a s radosťou a ochotne sa podelil o svoje vedomosti. Bol to skromný človek, ktorý mal neuveriteľnú pamäť. Viedol bádanie v ôsmich až desiatich oblastiach. Jeho záľubou mimo bádania bolo aj poľovníctvo. V roku 1937 po odchode do dôchodku sa uchýlil do starého domu v Budapešti na ulici *Üllői út*. Trpel ťažkou chorobou, ktorá viedla až k amputácii oboch nôh. Zle znášal aj následky 2. svetovej vojny. Jozef Ernyey zomrel o štvrtej hodine ráno 1. októbra 1945.⁵⁶

Dielo Jozefa Ernyeya

Publikačná práca Jozefa Ernyeya bola bohatá. Ako už bolo spomenuté, Maďarská akadémia vied v roku 2014 sprístupnila online Ernyeyovu bibliografiu. Táto bibliografia zachytáva práce v zborníkoch, jeho autorské monografie i štúdie, ktoré ostali v rukopise.⁵⁷ Zo zostavenej bibliografie vieme, že Ernyeyova publikačná činnosť začala v roku 1896 a končí rokom 1943. Jej zostavovatelia vychádzali zo starších bibliografických prác, ktoré postupne dopĺňali vlastným výskumom. V prvom rade z rukopisnej práce dokumentujúcej Život a dielo Jozefa Ernyeya od Lajosa Hegedúsa, ako aj slovenského historika Radoslava Fundáreka. Práve Fundárek uviedol v roku 1966 na stránkach *Pharmazeutische Zeitung* celkom 44 jemu známych Ernyeyových štúdií

⁵² SOMKLI, TD XI/1-C 87.20.1. Ernyey József iratai 1934 – 1943. 11. C doboz. Poverený bol štátnym tajomníkom a ministerským komisárom. Pravdepodobne z rezortu školstva. Podpis však nie je čitateľný.

⁵³ HALMAI, ref. 15, s. 69.

⁵⁴ Egyed Rudnay sa narodil v Nitre v roku 1885 a zomrel v Bruseli v roku 1971. Po otcovi Bélovi zdedil majetky v Diviackej Novej Vsi, ktorá je len 7 km vzdialená od rodiska Jozefa Ernyeya.

⁵⁵ RUDNAY, ref. 4, s. 3.

⁵⁶ HALMAI, ref. 15, s. 78. Pochovaný je na národnom cintoríne v Budapešti *A Fiumei úti Nemzeti Sírkert* – Kerepesi temető, číslo parcely: 34/1/87.

⁵⁷ HEGEDŰS – GAZDA – PERJÁMOSI, ref. 18.

z oblasti histórie farmácie.⁵⁸ V slovenskej etnografickej bibliografii sa s dielom Jozefa Ernyeya, stretáme v šestnástich odkazoch, konkrétne v *Národopisnej literatúre na Slovensku za roky 1901 – 1959*.⁵⁹ Doposiaľ najnovšia dostupná bibliografia Jozefa Ernyeya z Maďarskej akadémie vied dokumentuje chronologicky, čo konkrétne v akej oblasti Ernyey publikoval. Venoval sa viacerým oblastiam bádania, a tak jeho publikačnú tvorbu môžeme zlúčiť do nasledujúcich vecných skupín:

1. Z oblasti histórie botaniky publikoval celkom 42 štúdií,
2. Z oblasti dejín farmácie a lekárnictva je známych celkom 103 článkov a jedna monografia,⁶⁰
3. Sú sem zaradené Ernyeyove diela z oblasti slavistiky, kultúrnych dejín, antropológie, lingvistiky a etnografie; v tejto oblasti vydal celkom 121 článkov a tri monografie,⁶¹
4. V poslednej vecnej skupine sú diela z oblasti pomocných vied historických, konkrétne z genealógie, numizmatiky, heraldiky, sfragistiky, ale i štúdie o dejinách hradov, ako aj jeho preklady a referáty historických prác. Z tejto podskupiny vzišiel súčet 38 článkov a dvoch autorských monografií.⁶²

Na základe tohto prehľadu môžeme konštatovať, že Jozef Ernyey počas svojho 76-ročného života z oblastí dejín farmácie, dejín botaniky, etnografie a prác z oblasti histórie autorsky publikoval dovedna 304 článkov a šesť monografií. Žiaľ, táto bibliografia zameraná na jeho širokú vedeckú oblasť neuvádza množstvo jeho odborných prednášok, ktoré tiež nepochybne viedol. Ako príklad môžeme uviesť zachovanú pozvánku na jeho prednášku s názvom *Oláh nagy valach* z roku 1904. Prednáška sa uskutočnila pod záštitou Maďarskej národopisnej spoločnosti (Magyar Néprajzi Társaság) v spolupráci s Maďarskou akadémiou vied.⁶³

Rukopisná pozostalosť

Rukopisnú pozostalosť po Jozefovi Ernyeyovi, tak ako ju uvádza aj niekoľkokrát spomenutá bibliografia z roku 2014, môžeme rozdeliť do týchto pamäťových a fondových inštitúcií, ktoré sa nachádzajú v Budapešti:

Maďarské etnografické múzeum (*A Magyar Néprajzi Múzeum*) – v zbierke rukopisov múzeum eviduje päť položiek od Jozefa Ernyeya, ktoré sa dostali do archívu z pozostalosti maďarského folkloristu Gyulu Sebestyéna (1864 – 1946). Dokumenty sú datované do rokov okolo 1910 a obsahujú etnografické údaje zo Slovenska, Maďarska a Čiech. Písomnosti sa zaoberajú ľudovými zvykmi a ľudovými divadelnými hrami (napr. o svätej Dorote). V archíve sa nachádzajú etnografické články pôvodne publikované po slovensky, respektíve preklady, vyhotovené Jozefom Ernyeyom.

V Múzeu dejín farmácie patriacom k Semmelweisovmu múzeu, knižnici a archívu dejín medicíny (*Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár*) – sa nachádzajú v piatich zväzkoch zmiešané a netriedené dokumenty o dejinách hradov a krátke príspevky z oblasti dejín

⁵⁸ FUNDÁREK, Radoslav. Die Bedeutung Joseph Ernyeys für die Entwicklung der Geschichte der Pharmazie in der Slowakei. In: *Pharmazeutische Zeitung*, 1966, č. 30, s. 1076.

⁵⁹ STANO, Pavol – ZÁTKO, Rudolf. Národopisná literatúra na Slovensku za roky 1901 – 1959. Martin : Matica slovenská, 1989.

⁶⁰ *A Magyar Szent Korona Országainak területén [...] Elenchus medicaminum in pharmacopoeis Austriacoprovinciálisibus [...] A Magyarországi Gyógyszerészegylet megbízásából összeállította.* 1905. Monografia dokumentuje platný uhorský liekopis a zoznam liekov z rokov 1774 – 1904.

⁶¹ *Tót nyelvű krónikás énekek es kuruc dalok*, 1923; *Deutsche Volkschauspiele aus den oberungarischen Bergstädten I. – II.*, 1932 – 1938.

⁶² *A Majthényiak és a Felvidék*, 1912; *A visegrádi vár*, 1923.

⁶³ SOMKL, TD 519-76.

farmaceutiky. Nachádzajú sa tam aj listy, fotografie a články súvisiace s Ernyeyovým životom. V knižnici dejín farmaceutiky je uložená už spomenutá modlitebná kniha matky Jozefa Ernyeya, v ktorej je uvedený dátum jeho narodenia.

V Osobnom archíve Maďarského národného múzea je zachovaných niekoľko dokumentov zo života Jozefa Ernyeya, ale tieto sú doteraz nedostupné.⁶⁴

Písomnosti zo Széchényiho knižnice

Táto rozsiahla rukopisná pozostalosť po Jozefovi Ernyeyovi je rozdelená do jedenástich samostatných zväzkov. Sú to Ernyeyove poznámky, štúdie, náčrty či úvahy obsahovo z rôznych oblastí v maďarskom jazyku. V rukopisnej zbierke sú napríklad poznámky o dejinách poľovníctva v Uhorsku, ďalej rozsiahla štúdia k druhej časti diela o Majthényiovcoch a horniakoch (*A Majthényiak és a Felvidék II.*), ako aj o Majthényiovcoch z Novák v 20. storočí. V rukopisnej pozostalosti sa zachovala aj takmer 200-stranová štúdia o soche sv. Juraja na Pražskom hrade, ktorá obsahuje aj poznámkový sprievodný text po fonde. V písomnej pozostalosti ďalej nájdeme štúdie z oblasti dejín lekárnictva v Uhorsku, štúdie z kremnického archívu, rôzne poznámky o knižničnom katalógu rodiny Steiber z Oslian, Jánovi Silvánovi (Johann Silvanus Pannon) z roku 1561, cechoch v Kremnici či v Banskej Štiavnici, francúzskej knižnici v kaštieli Diviackej Novej Vsi či rôzne písomnosti a poznámky o rode Ernyey z 15. – 19. storočia.⁶⁵

Písomná pozostalosť z Maďarského prírodovedného múzea

V knižničnom a archívnom oddelení Štátneho prírodovedného múzea v Budapešti (*Az Országos Természettudományi Múzeum Könyvtára*), v historickej a archívnej sekcii, sú uložené dokumenty súvisiace s prácou a bádáním Jozefa Ernyeya. V 28 zložkách sa nachádza korešpondencia Jozefa Ernyeya, výskumy z oblasti dejín botaniky, ako napríklad o pravej mandragore, etymológii jahody, analýze názvov kapusty, ako aj rôzne netriedené poznámky z dejín farmaceutiky, o lekárenskej a botanickej abecede, o bolehlave a špargli, nerastoch či o papieri, ktorý sa nevznieti, a ďalších.⁶⁶

Záver

Nevšedný bádateľ či lekárnik a rodák z hornonitrianskej obce Nitrica. To by bolo len akési „suché a obyčajné“ záverečné zhrnutie diela osobnosti Jozefa Ernyeya. Z dostupnej literatúry, vybraných publikovaných diel a z Ernyeyovej pozostalosti vyplynulo, že sa vo svojom výskume venoval prevažne slovenskému územiu. Pozoruhodné je to už aj z toho hľadiska, že po roku 1918 naďalej pokračoval ako zamestnanec Maďarského národného múzea v bádání na slovenskom území v oblasti etnografických prác. Naďalej zhromažďoval pramenný materiál k pripravovanej publikácii o nemeckých ľudových hrách v bankských oblastiach hornej zeme, ktorá vyšla v 30. rokoch 20. storočia. Nazdávam sa, že dodnes ide o neprekonanú monografiu, ktorá dokumentuje minulosť a duchovnú kultúru karpatských Nemcov na Slovensku. Jozef Ernyey nevynechával ani možnosť radiť sa so slovenskými bádateľmi. Poukazuje na to zachovaná korešpondencia Jozefa Škultétyho a Ľudovíta Riznera z Literárneho archívu Slovenskej národnej knižnice v Martine. Po Ernyeyovi ostalo množstvo publikovaných článkov, prípadne referátov a recenzií. Samozrejme, zachovali sa aj publikované monografie,

⁶⁴ MOLNÁR, ref. 5, s. 93.

⁶⁵ Tamže, s. 94.

⁶⁶ Tamže, s. 95.

po ktorých siahajú aj súčasní bádatelia. Jozef Ernyey zanechal rozsiahle dielo. Najviac z oblasti etnografického bádania, potom historické práce, alebo diela z oblasti dejín botaniky či farmácie. Pravdou však je, že Ernyey publikoval aj práce, ktoré boli poznačené postupne silnejúcim maďarským nacionalizmom. Prevažná časť jeho diela je v maďarskom jazyku, hoci, ako bolo spomenuté, z rodného prostredia ovládal slovenčinu a orientoval sa aj v ďalších slovanských jazykoch.

Z písomnej pozostalosti sa zachovalo viacero rukopisov, ktoré môžu aj v súčasnosti viesť k podrobnejšej analýze Ernyeyovho diela. Ďalšou možnosťou bádania v diele Jozefa Ernyeya v rámci muzeologickej disciplíny môže byť aj dokumentácia konkrétnych zbierkových predmetov, ktoré sa Ernyeyovi počas kariéry a života podarilo nadobudnúť, ako napríklad zbierky v Múzeu dejín farmácie patriaceho k Semmelweisovmu múzeu, knižnici a archívu dejín medicíny v Budapešti.

Domnievam sa, že životné dielo Jozefa Ernyeya rovnakým dielom i právom patrí maďarskej aj slovenskej strane ako spoločný dôkaz formovania sa múzejných a vedeckobádateľských aktivít na Slovensku a v Maďarsku. Nazdávam sa, že pre ďalšie poznanie jeho diela v historických a príbuzných disciplínach je ešte stále priestor pre budúci výskum a poznávanie Ernyeyovej práce, ktorá mu bola celoživotnou láskou.

O úcte k osobnosti Jozefa Ernyeya v Maďarsku napokon svedčí zachránený hrob pred likvidáciou na cintoríne v Budapešti, pomenovanie vedeckej knižnice pri Semmelweisovom múzeu histórie medicíny a farmácie a stála expozícia vo farmaceutickom múzeu Budapešti. Naopak, nájst' hmatateľnejší odkaz na Slovensku svedčiaci o vedeckej úcte k osobnosti Jozefa Ernyeya, je v súčasnosti, žiaľ, skôr nemožný.

Zoznam prameňov a literatúry (References)

Archívne pramene (Archival Sources)

Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár: HEGEDŰS, Lajos. *Ernyey József életrajzának újabb adatai ismételt 12 éves kutatásaim alapján*. 107 s., rukopis.

Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. Történeti Dokumentáció, XI/2-E 87.1231.1.

Slovenská národná knižnica v Martine – Literárny archív: Osobný fond Ľudovíta Vladimíra Riznera, signatúra M 89 E 16.

Slovenská národná knižnica v Martine – Literárny archív: Osobný fond Jozefa Škultétyho, signatúra 49 G 19.

Literatúra (Bibliography)

ANTALL, József et al. (1984). *Aus der Geschichte der Heilkunde. Museum, Bibliothek und Archiv für die Geschichte der Medizin „Ignác Semmelweis“*. Budapest : Medicina könyvkiadó, 157 p.

BARADLAI, János – BÁRSONY, Elemér (1930). *A magyarországi gyógyszerészet története*. Budapest : Magyarországi Gyógyszerész Egyesület, 1268 p.

BARTUNEK, Anton (2012). *Dejiny slovenského lekárnictva I*. Prešov : Polygraf Print, 398 p. ISBN 978-80-971174-8-1.

BOTÍK, Ján et al. (1995). *Encyklopédia ľudovej kultúry Slovenska I*. Bratislava : VEDA, 455 p. ISBN 80-224-0234-6.

- ERNYEY, József (1928). A gyógyszerészi múzeumok ügei. In: *A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője*, vol. 4, No. 6, pp. 361-377.
- ERNYEY, József (1937). Jubileumi üdvozetek, emlékezések. In: *Gyógyszerészi Hetilap*, vol. 76, No. 1, pp. 4-33.
- ERNYEY, József (1904). Tót neylvű kuruc dalok. In: *Etnographia*, vol. 15, No. 5, pp. 200-202.
- FUNDÁREK, Radoslav (1966). Die Bedeutung Joseph Ernyeys für die Entwicklung der Geschichte der Pharmazie in der Slowakei. In: *Pharmazeutische Zeitung*, No. 30, pp. 1076-1077.
- HABOVŠTIK, Anton (1970). Nářečové zápisy Šimona Zólyomiho. In: *Slovenská reč. Časopis pre výskum slovenského jazyka*, vol. 35, No. 5, pp. 275-280.
- HALMAI, János (1948). Emlékezés Ernyey Józsefről. In: *Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője*, vol. 22, No. 3-4, pp. 66-69.
- HEGEDŰS, Lajos – GAZDA, István – PERJÁMOSI, Sándor (2014). *Ernyey József (1869–1945) Bibliográfiája*. Budapest : A Magyar Tudománytörténeti Intézet tudományos közleményei 11, 46 p. Dostupné online: http://real.mtak.hu/16088/7/ernyey_jozsef_bibliografia_140924.pdf [prevzaté 20. 11. 2016].
- KOCÁK, Michal (1983). *Jozef Škultéty. Pri prameni pravdy*. Martin : Osveta, 236 p.
- MAREK, Miloš (2013). *Fontes Rerum Slovacarum III. Archivum Familiae Majtényi*. Kraków : Towarzystwo Słowaków w Polsce, 658 p. ISBN 978-83-7490-672-2.
- MAŤOVČÍK, Augustín et al. (1990). *Slovenský biografický slovník. IV. zväzok M – Q*. Martin : Matica slovenská, 568 p. ISBN 80-7090-070-9.
- MOLNÁR, László V. et al. (2008). *Ernyey József életműve*. Budapest : MTA, 368 p. ISBN 978-963-9276-67-3.
- Múzejníctvo a zberateľstvo na Slovensku. Biografický slovník. Zväzok I.* (2004). Bratislava : Slovenské národné múzeum a Zväz múzeí na Slovensku, 104 p. ISBN 80-8060-142-9.
- RUDNAY, Eged (1964). *Attila Trilogia. Igazságok ferdítések Honfoglalás I*. Bruxelles, 165 p.
- RUTTKAYOVÁ, Katarína (1970). Život a dielo L. V. Riznera. In: GALANDOVÁ, Lena (zost.). *Zborník o L. V. Riznerovi. Príspevky z konferencie o L. V. Riznerovi z príležitosti 120 rokov jeho narodenia*. Martin : Matica slovenská, pp. 14-27.
- Slovenské sbírky národopisné a Maďari. In: *Národná politika*, vol. 30, No. 28, p. 3.
- SOKOLÍK, Viliam (1970). *Listy Ludovíta Vladimíra Riznera Andrejovi Kmeťovi*. Martin : Matica slovenská, 296 p.
- STANO, Pavol – ŽATKO, Rudolf (1989). *Národopisná literatúra na Slovensku za roky 1901 – 1959*. Martin : Matica slovenská, 800 p.
- SZLUHA, Márton (2003). *Nyitra vármegye nemes családjai. I. kötet*. Budapest : Heraldika kiadó, 736 p. ISBN 963-9204-18-8.
- ŠTROFFEK, Otto (2001). Knieža Artúr Odescalchi a Kremnica. In: *Kremnický rumaj*, vol. 1, No. 1, pp. 3-5.
- ZÍBRT, Č. (1916). Socha sv. Jiří na Hradě pražském. In: *Národní politika*, vol. 34, No. 35, p. 8.

Elektronické zdroje (Internet Sources)

- K dejinám Maďarského národného múzea a Széchényiho knižnici v anglickom jazyku online: <http://hnm.hu/en/history-of-the-museum> ďalej http://www.oszk.hu/en/history_of_the_library [prevzaté 20. 11. 2016]
- Maďarska spoločnosť pre dejiny farmácie. online <http://www.gyogyszeresztortenet.hu/wp-content/uploads/2013/10/Csipp%C3%A9k-J%C3%A1nos.pdf> [prevzaté 17. 11. 2016]

Rodná matrika rímskokatolíckej cirkvi. Horné Vestenice 31.1. 1843 – 28.12. 1886. online <https://familysearch.org/ark:/61903/3:1:33S7-9BRB-PWK?i=79&wc=9PQS-2NL%3A107654301%2C112584601%2C154022501%2C950204301&cc=1554443> [prevzaté 17. 11. 2016].